

Quyết định liệu tin tức có lợi cho công chúng

Hình ảnh đám đông được chụp bởi Scott Cresswell và được công bố theo Creative Commons

Tại sao quyền lợi của công chúng lại quan trọng

Đôi khi phóng viên phải đánh giá liệu có nên thực hiện một đề tài mà dựa trên việc làm như vậy có đem lại có lợi ích gì cho công chúng hay không.

Với hầu hết các vấn đề thì có lợi cho công chúng hay không là khá rõ. Tuy nhiên, với một số vấn đề khá phức tạp đặc biệt là khi sự riêng tư và quyền lực là mối quan tâm.

Một trong những thứ đầu tiên mà một phóng viên học được đó là luôn có sự khác biệt giữa cái gọi là lợi ích công chúng và cái mà công chúng quan tâm.

Hai việc này không nhất thiết phải giống nhau mặc dù nó có thể như vậy.

Thực tế, công chúng có thể quan tâm đến một điều gì đó thường chẳng có gì liên quan với việc liệu điều tra và đưa tin vấn đề đó lại nằm trong lợi ích công chúng.

Lợi ích công chúng là thuộc về một xã hội an toàn, lành mạnh, khỏe và đầy đủ chức năng. Báo chí đóng một vai trò quan trọng trong đó.

Quyết định cái gì thuộc về lợi ích công chúng

Trong trọng tâm của tất cả các nền báo chí nghiêm túc có một đạo đức dịch vụ công cộng. Để thực hiện vai trò dịch vụ công này, các phóng viên phải xây dựng, duy trì lòng tin của khán giả của mình bằng việc cư xử một cách có đạo đức và chuyên nghiệp.

Phân đạo đức gồm nhiều mô đun đào tạo này nói về rất nhiều các vấn đề liên quan đến việc đảm bảo báo chí có đạo đức và nó được thực hiện dựa trên lợi ích công.

Tuy nhiên, đôi khi có rất nhiều lí do để thay đổi từ phương pháp chuẩn để khiến một chủ đề quan trọng thu hút được sự quan tâm của công chúng. Đây là lúc bạn áp dụng phép thử lợi ích công.

Ví dụ, phóng viên thông thường nên trung thực về việc họ là ai và cái gì. Họ luôn nên cung cấp tên và cơ quan báo chí họ đang công tác. Một phóng viên cần phải thẳng thắn trước nếu mong có được những câu trả lời thẳng thắn từ những người khác.

Nhưng sẽ có những lúc một phóng viên phải nhập vai và che giấu con người thật và lí do thực sự cho những hành động của họ.

Những trường hợp như vậy có thể bao gồm điều tra tội phạm hoặc hành vi chính trị sai trái.

Đây là một hành động lừa gạt nhìn chung là nên tránh nhưng nếu nó mang lại công bằng và chấm dứt hành động phạm pháp, nó có thể sẽ được châm trước trong lợi ích công rộng lớn hơn.

Phép thử lợi ích công là một phần rất phức tạp mà phóng viên cần tìm kiếm những lời khuyên từ các đồng nghiệp kinh nghiệm hơn về việc liệu có nên tiến hành hay không.

Cuộc sống riêng tư của những người của công chúng

Phóng viên thông thường không nên xâm phạm vào đời sống riêng tư của mọi người nhưng có thể có trường hợp để làm như vậy nếu người bị điều tra là một người của công chúng mà người này trong cuộc sống riêng tư lại đang hành động khác với những gì người đó tuyên bố trước công chúng.

Trong trường hợp này, sự xâm phạm truyền thông thường là một việc làm có chủ định, có thể phơi bày thói đạo đức giả và sự bất trung.

Tuy nhiên, những việc xâm phạm như vậy phải rõ ràng được thể hiện và nhìn nhận trong lợi ích công cộng hơn.

Bạn phải có khả năng đánh giá những hành động của mình đối với chính bản thân bạn, với các đồng nghiệp và có lẽ sau này là với các khán giả của bạn.

Mọi thứ trở nên phức tạp hơn khi câu chuyện rắc rối này thực tế có thể liên quan đến việc một phóng viên vi phạm pháp luật hoặc khuyến khích một ai đó làm như vậy.

Ở đây bạn cần có một cuộc thảo luận nghiêm túc với các đồng nghiệp về những tình huống, cái lợi cho công chúng trong việc đưa tin về câu chuyện đó, những rủi ro đi kèm và những hệ quả có thể xảy ra.

Một số nước đưa “lợi ích công” vào hệ thống pháp lý của họ. Vì vậy, nếu bạn muốn công bố một vấn đề phức tạp hoặc gây tranh cãi vì nó nằm “trong lợi ích công” thì lời khuyên chân thành là phải biết liệu khung pháp lý có chỗ nào bảo vệ bạn hay không.

Tất nhiên, ở nhiều nước khác, những người cầm quyền có thể phản đối dữ dội việc các phóng viên vén màn thông tin thuộc về lợi ích công vì nó có thể đe dọa quyền lực của họ trong xã hội.

Trong những trường hợp như vậy, phép thử lợi ích công lại mang một ý nghĩa khác. Những người cầm quyền định nghĩa lợi ích công như thế nào có thể chủ yếu là về kiểm soát nhiều hơn là tự do thông tin. Ở đây, cần phải có mối quan tâm lớn hơn nữa trong việc hiểu xem cái gì khả thi.

Một số đánh giá lợi ích công

Nếu ra quyết định đăng/phát sóng thì có vẻ là vì phóng sự làm được một trong những việc sau:

- Sửa chữa một việc sai nghiêm trọng.
- Đưa thông tin ảnh hưởng đến sức khỏe và sự an toàn của công chúng ra ánh sáng.
- Cải thiện hiểu biết và sự tham gia của công chúng vào cuộc tranh luận về một vấn đề lớn trong ngày.

- Dẫn đến một sự minh bạch và trách nhiệm lớn hơn trong đời sống nhân dân.

Chẳng việc nào trong số này là dễ cả. Phóng viên vấp phải những vấn đề này thường ngày. Và có rất nhiều những yếu tố liên quan khác thậm chí còn chưa được đề cập đến trong mô đun đào tạo rút gọn này nhưng nếu bạn có phép thử lợi ích công chúng đúng, bạn sẽ thực hiện được mục đích cao nhất của báo chí.

Kịch bản lợi ích công chúng

Giờ bạn đã đọc mô đun đào tạo này rồi xin vui lòng thử kịch bản lợi ích công chúng của chúng ta. Kịch bản này thể hiện một câu chuyện về việc bắt bớ con trai một vị chính khách nổi tiếng vì dùng ma túy. Đọc qua kịch bản và xem bạn trả lời bốn câu hỏi chúng ta đặt ra như thế nào.

Bản quyền: Nội dung trong mô đun đào tạo này là từ Media Helping Media và được công bố theo Creative Commons BY-NC 4.0. Hình ảnh quang cảnh đám đông là do Scott Cresswell và cũng được công bố theo Creative Commons.